

Η Νέα Γυναίκα και οι φόβοι μιας εποχής (τέλη 19ου-αρχές 20ού αιώνα)

Μιχάλης Κεμεντζετσίδης
Υποψήφιος Διδάκτωρ ΑΠΘ

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να εξεταστούν οι τρόποι με τους οποίους αντιμετώπισε η ελληνική διανόηση τη γυναικεία χειραφέτηση στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα. Εστιάζοντας την προσοχή μας σε σημαντικά ελληνικά περιοδικά της περιόδου, όπως είναι η *Τέχνη* (1898-1899) και ο *Διώνυσος* (1901-1902), και στα επιχειρήματα που διατύπωσε ο Δ. Χατζόπουλος (Μπόέμ) θα αναδειχθούν αφενός η επιφύλαξη απέναντι στην πολιτική ταυτότητα των γυναικών και η αφετέρου η ταύτιση των γυναικών με τις μάζες. Η κριτική των διανοούμενων (Κ. Παλαμάς, Γ. Καμπύσης, Δ. Χατζόπουλος κ.ά.) βασιζόταν στο επιχείρημα πως η μάζα διέθετε χαρακτηριστικά που αποδίδονταν στις γυναίκες, όπως είναι η παθητικότητα, η έλλειψη του λογικού, η συναισθηματολογία και το κακό γούστο. Ο Andreas Huyssen στο έργο του *After the Great Divide. Modernism, Mass Culture, Postmodernism* εξετάζοντας τη διάκριση ως καταστατική συνθήκη της νεωτερικότητας έχει υπογραμμίσει πως από τα μέσα του 19ου αιώνα συγγραφείς και στοχαστές, όπως ο Φλωμπέρ και ο Νίτσε, εξόρισαν τη γυναίκα από τη δημόσια σφαίρα θεωρώντας την εκπρόσωπο του μαζικού πολιτισμού. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε πως στο γύρισμα του 19ου προς τον 20ό αιώνα κυκλοφόρησαν επιστημονικές μελέτες που εξέταζαν τις μάζες ως παράγοντα διάλυσης των κοινωνιών. Η σύνδεση των γυναικών με τις μάζες καθιστά φανερό πως, αν και ο ελληνικός φεμινισμός στα πρώτα του βήματα αγωνίστηκε για τη διεκδίκηση κοινωνικών δικαιωμάτων, το διακύβευμα ήταν η νομιμοποίηση ή μη των γυναικών ως πολιτικών υποκειμένων.